

Η ταπεινοφροσύνη ως δρόμος μετάνοιας (Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου)

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Φωτο:mikezenker.wordpress.com

Ανέφερα πολλούς δρόμους μετάνοιας, για να σου κάνω, με την ποικιλία των οδών, εύκολη τη σωτηρία. Ποιά είναι αυτή η άλλη οδός; Η ταπεινοφροσύνη.

Έχε ταπεινό φρόνημα και θα εξαλείψεις το πλήθος των αμαρτιών. Έχεις και γι' αυτήν απόδειξη από τη Θεία Γραφή, από την ανάγνωση της παραβολής του Τελώνη και του Φαρισαίου (Λουκ. 18, 10). Ανέβηκαν, λέει, ο Φαρισαίος και ο Τελώνης στο Ναό για να προσευχηθούν. Και άρχισε ο Φαρισαίος να απαριθμεί τις αρετές του. Εγώ δεν είμαι, λέει, αμαρτωλός, όπως ο άλλος ο κόσμος, ούτε όπως αυτός ο Τελώνης.

Άθλια και ταλαίπωρη ψυχή, όλη την οικουμένη την καταδίκασες. Γιατί λύπησες και τον πλησίον σου, τον Τελώνη; Δεν σου ήταν αρκετή η οικουμένη, κι έφτα-σες να καταδικάσεις και τον Τελώνη; Όλους τους κατη-γόρησες και δεν λυπήθηκες ούτε τον ένα αυτόν άνθρωπο; «Δεν είμαι εγώ όπως όλος ο κόσμος, ούτε όπως αυτός ο Τελώνης: Νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα, δίνω το δέκατο από τα υπάρχοντά

μου στους φτωχούς». Είπε λόγια αλαζονικά.

Άθλιε άνθρωπε, καλά, όλη την οικουμένη την καταδίκασες. Γιατί κατηγορήσες και τον πλησίον σου τον Τελώνη; Δεν χόρτασες με την κατηγορία της οικου-μένης, αλλά κατέκρινες κι εκείνον που ήταν μαζί σου;

Τί έκανε λοιπόν ο Τελώνης; Όταν τ' άκουσε αυτά δεν είπε: Συ ποιός είσαι που λες αυτά εναντίον μου; Από πού γνωρίζεις το βίο μου; Με συναναστράφηκες; Έμεινες μαζί μου; Ζήσαμε μαζί; Γιατί υπερηφανεύεσαι τόσο πολύ; Ποιός είναι μάρτυρας των δικών σου αγαθοεργιών; Γιατί παινεύεις τον εαυτό σου; Γιατί κάνεις χάρη στον εαυτό σου;

Όμως τίποτε απ' αυτά δεν είπε ο Τελώνης, αλλά, αφού έσκυψε, προσκύνησε και είπε: «Θεέ μου, συγχώρεσέ με τον αμαρτωλό». Και με την ταπεινοφροσύνη που έδειξε ο Τελώνης, δικαιώθηκε. Αντίθετα ο Φαρισαίος κατέβηκε από το Ναό ασυγχώρητος, ενώ ο Τελώνης κατέβηκε συγχωρεμένος. Κι έτσι τα λόγια νίκησαν τα έργα.

Γιατί ο ένας έχασε τη δικαίωση από τα έργα, ενώ ο άλλος με τον ταπεινό λόγο και λογισμό, πέτυχε τη δικαίωση. Αν και βέβαια ούτε ταπεινοφροσύνη ήταν εκείνο.

Γιατί ταπεινοφροσύνη είναι όταν κανείς, ενώ είναι μεγάλος, ταπεινώνει τον εαυτό του.

Ενώ αυτό που έκανε ο Τελώνης δεν ήταν ταπεινο-φροσύνη, αλλά η αλήθεια. Γιατί ήταν αληθινά τα λόγια του. Ήταν πραγματικά, αμαρτωλός ο Τελώνης.

Πραγματικά, πες μου, τί χειρότερο υπάρχει από τον Τελώνη; Είναι πραγματευτής ξένης σοδειάς, και μοιρά-ζεται τους ξένους κόπους. Και τον κόπο βέβαια δεν τον υπολογίζει, ενώ το κέρδος το μοιράζεται. Ωστε η αμαρτία του Τελώνη είναι η χειρότερη. Γιατί τίποτε άλλο δεν είναι η δουλειά του Τελώνη, παρά εκβιασμός χωρίς φόβο, αμαρτία νόμιμη, εύσχημη πλεονεξία.

Πραγματικά, τί υπάρχει χειρότερο από τον Τελώνη που κάθεται στο δρόμο και τρυγάει τους ξένους κόπους; Και βέβαια, όταν είναι η ώρα των κόπων δεν έχει καμιά έννοια. Όταν όμως φτάνει η στιγμή του κέρδους, από εκεί που δεν κόπιασε παίρνει μερίδιο. Αν λοιπόν ο Τελώνης, ενώ ήταν αμαρτωλός, πέτυχε τόση μεγάλη δωρεά με την ταπεινοφροσύνη του, πόσο πιο μεγάλη δωρεά δεν θα πετύχει εκείνος που είναι ενάρετος και ζει ταπεινά; Αν λοιπόν εξομολογηθείς τις αμαρτίες σου και ταπεινωθείς, συγχωρείσαι.

Θέλεις να μάθεις και ποιός είναι ταπεινόφρονας; Πρόσεχε τον Παύλο, τον δάσκαλο

της οικουμένης, τον πνευματικό ρήτορα, το σκεύος της εκλογής, το λιμάνι το ακύμαντο, τον πύργο τον ασάλευτο. Εκείνον που με το μικροκαμωμένο σώμα του γύρισε σαν φτερωτό πετούμε-νο ολόκληρη την οικουμένη. Πρόσεχε εκείνον που δείχνει ταπεινοφροσύνη. Τον αμαθή και φιλόσοφο, τον φτωχό και πλούσιο. Εκείνον ονομάζω πραγματικό ταπεινόφρονα. Εκείνον που υπέμεινε αμέτρητους κόπους, που έστησε αμέτρητα τρόπαια κατά του διαβόλου, που κήρυτ-τε και έλεγε: «Η χάρη Του σ' εμένα δεν ήταν άκαρπη, αλλά περισσότερο απ' όλους κόπιασα» (Α' Κορ. 15, 10). Εκείνος που υπέμεινε φυλακές, πληγές και μαστιγώματα. Εκείνος που σαγήνευσε με επιστολές την οικουμένη. Εκείνος που κλήθηκε με ουράνια φωνή. Εκείνος ταπεινοφρονεί, όταν λέει: «Είμαι ο πιο ασήμαντος απ' όλους τους Αποστόλους και δεν είμαι ικανός να ονομασθώ Απόστολος» (Α' Κορ. 15, 9).

Είδες μέγεθος ταπεινοφροσύνης; Είδες τον Παύλο που ταπεινοφρονεί, που ονομάζει ελάχιστο τον εαυτό του; Γιατί λέει: «Εγώ είμαι ο πιο ασήμαντος από τους Αποστόλους και δεν είμαι ικανός να ονομασθώ Απόστολος». Γιατί αυτό πραγματικά είναι ταπεινοφρο-σύνη, το να δείχνει κανείς ταπείνωση σ' όλους και να ονομάζει τον εαυτό του ελάχιστο.

Σκέψου ποιός ήταν εκείνος που λέει αυτά τα λόγια: Ο Παύλος ο ουρανοπολίτης, ο σχεδόν ασώματος. Ο στύ-λος των Εκκλησιών. Ο επίγειος άγγελος. Ο επουράνιος άνθρωπος. Με πολλή ευχαρίστηση λοιπόν φέρνω στις σκέψεις μου τον άνθρωπο αυτό, βλέποντας επάνω του το κάλλος της αρετής.

Δεν ευχαριστεί τόσο πολύ τα μάτια μου ο ήλιος ανατέλλοντας και σκορπώντας τις ακτίνες του, όσο κατα-φωτίζει τη διάνοια μου το πρόσωπο του Παύλου. Γιατί ο ήλιος φωτίζει τα μάτια μας, ενώ ο Παύλος μάς ανυψώνει σ' αυτές τις ίδιες τις ασίδες του ουρανού. Αυτός κάνει την ψυχή ψηλότερη από τον ήλιο και την τοποθετεί πιο πάνω από τη σελήνη. Τέτοια είναι η δύναμη της αρετής. Κάνει τον άνθρωπο άγγελο, μεταφέρει την ψυχή στον ουρανό.

Αυτή την αρετή μάς τη διδάσκει ο Παύλος. Ας φρο-ντίσουμε λοιπόν να γίνουμε μιμητές της αρετής του.

Αλλά δεν πρέπει όμως να ξεφύγουμε από το θέμα μας. Γιατί ο σκοπός μας ήταν να δείξουμε την άλλη οδό της μετάνοιας, την ταπεινοφροσύνη. Είπαμε, λοιπόν, ότι ο Τελώνης δεν έδειξε ταπεινοφροσύνη, αλλ' είπε αλήθεια, απογυμνώνοντας τις αμαρτίες του, και δικαιώθηκε, χωρίς να πληρώσει χρήματα, ούτε να διασχίσει θάλασσες, ούτε να βαδίσει μεγάλο δρόμο, ούτε να διαπλεύσει άπειρα πελάγη, ούτε να ζητήσει βοήθεια από φίλους, ούτε να δαπανήσει πολύ χρόνο. Αλλά πέτυχε τη δικαίωση με την ταπεινοφροσύνη. Κι αξιώθηκε να κερδίσει τη βασιλεία των ουρανών, την οποία εύχομαι να επιτύχουμε όλοι μας, με τη Χάρη και τη

φιλανθρωπία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, στον Οποίο ανήκει η δόξα και η δύναμη στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

(«Η πρώτη Ανάσταση: Η Μετάνοια κατά τους Πατέρες», εκδ. Ετοιμασία, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 2004, σ. 45-49)